

Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Emilii Chronowskiej-Sioły
„Polityka penitencjarna w Polsce – wyzwania i zagrożenia dla funkcjonariuszy i
pracowników Służby Więziennej”.

Przedłożona do recenzji rozprawa doktorska p. mgr E. Chronowskiej-Sioły liczy 349 stron maszynopisu. Składa się ze wstępu, pięciu podzielonych na podrozdziały rozdziałów merytorycznych, zakończenia, spisu treści, wykazu skrótów, bibliografii, oraz spisów: tabel, wykresów i załączników.

W rozdziale pierwszym, zatytułowanym „Metodologiczne założenia badań własnych”, autorka przedstawia oprócz zagadnienia tytułowego, także podstawy teoretyczne badań, cele, problemy i hipotezy badawcze oraz charakterystykę osób badanych.

W rozdziale drugim, zatytułowanym „doktryny penitencjarne”, autorka prócz zagadnienia tytułowego, przedstawia także m.in. takie problemy jak: pierwowzory współczesnych instytucji totalnych, systemy odbywania kary a także odnosi się do kwestii karni jako wyrafinowanego ceremoniału kary śmierci.

Rozdział trzeci dotyczy ewolucji polskiego więziennictwa, polityki karnej i penitencjarnej w latach 1918-1989. Oprócz zagadnień tytułowych, w tym rozdziale autorka porusza także kwestię zdarzeń naruszających bezpieczeństwo w polskich jednostkach penitencjarnych w okresie Polskiej Republiki Ludowej.

Rozdział czwarty dotyczy polityki penitencjarnej i więziennictwa po transformacji ustrojowej. W rozdziale tym autorka przedstawia reformy strukturalne Straży Więziennej, systemu prawnego (krajowego, osadzonego w szerszym kontekście europejskim i międzynarodowym), dotyczącego systemu więziennictwa w okresie transformacji oraz programy rozwoju/reform więziennictwa w czasach nam współczesnych.

W rozdziale piątym, zatytułowanym „Polityka penitencjarna i reforma więziennictwa w świetle badań własnych”, autorka przedstawia kierunki zmian systemu więziennictwa na tle stanowisk zajmowanych przez ekspertów, poparte badaniami własnymi. Ankiety i stosowne zezwolenia zostały umieszczone we właściwych załącznikach. Prezentuje również polityki penitencjarne Szwecji, Norwegii i Finlandii.

Bibliografia, wykorzystana do napisania ocenianej rozprawy jest bardzo bogata i zróżnicowana. Składa się z 46 dokumentów, 118 opracowań zwartych, 80 artykułów naukowych, a także 27 linków internetowych.

Artykuł 187 Ustawy o Nauce określa wymogi stawiane rozprawom doktorskim, do których spełnienia należy odnieść się w recenzji.

Przedłożona do recenzji rozprawa doktorska prezentuje ogólną wiedzę teoretyczną doktorantki w dyscyplinie oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. Dowodzi temu obszerny rozdział teoretyczny, umieszczony na początku rozprawy, a także przedstawione w

załącznikach ankiety badawcze, a przede wszystkim ich zastosowanie w kolejnych, merytorycznych rozdziałach rozprawy.

Przedmiotem rozprawy doktorskiej jest oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, jakim niewątpliwie jest kwestia ewolucji/reform systemu penitencjarnego w Polsce między latami 1918 a czasami nam współczesnymi.

Przedstawiona rozprawa spełnia przesłanki, by uznać ją za monografię naukową: zawiera przekonywujący aparat naukowy zarówno w postaci przypisów, jak i bibliografii.

Temat pracy jest bardzo oryginalny i wartościowy poznawczo. Jego realizacja ma także znaczną wartość jeśli chodzi o pewne propozycje kierunków dalszych zmian w polskim więziennictwie. Lektura rozprawy pozwala stwierdzić, że autorka posiada znaczną wiedzę w zakresie badanej tematyki, podbudowaną z jednej strony znajomością zagadnień teoretycznych, jak i umiejętnością prowadzenia badań z zastosowaniem metod i technik badawczych, charakterystycznych dla nauk społecznych. Tekst pracy jest bardzo przejrzysty i logiczny.

Podczas lektury można jednak zauważyć pewne mankamenty, których poprawę warto rozważyć, jeśli rozprawa miałaby ukazać się w formie książkowej. Zwraca uwagę nie do końca adekwatne tytułowanie rozdziałów względem ich merytorycznej zawartości, co wskazano podczas prezentacji struktury pracy. Brak też w tytule lub podtytule rozprawy ram czasowych. O ile widać w spisie treści datę początkową (1918 rok), o tyle nie jest jasne na którym roku kończy się okres analizowany. Dyskusyjny jest też tytuł podrozdziału, mówiący o „okresie transformacji ustrojowej”, choć jego treść wskazuje że przedmiotem analizy są też lata bardziej nam współczesne. Sugerowałbym wyraźne dookreślenie o jaki okres najnowszej historii polskiego więziennictwa chodzi i do którego momentu możemy tu mówić o jego zmianach, związanych z transformacją ustrojową (przejściem od państwa autorytarnego do demokracji) a na ile z akcesją Polski do Unii Europejskiej i wprowadzaniem panujących w niej standardów także w dziedzinie prawa karnego wykonawczego i więziennictwa jako instytucji. Dyskusyjne jest również dołączenie do badań refleksji nad doświadczeniami więziennictwa skandynawskiego. Autorka nie przekonuje, dlaczego akurat te studia przypadku są tu punktem odniesienia, a nie np. więziennictwo niemieckie czy francuskie, albo czeskie, słowackie lub innych państw przechodzących od autorytaryzmu do demokracji i członkostwa w UE. Moim zdaniem tą część badań można by było pominąć bez szkody dla niewątpliwiej wartości naukowej rozprawy.

Biorąc pod uwagę określone w art. 187 Ustawy przesłanki, jakie powinna spełniać rozprawa doktorska, stwierdzam że przedłożony do recenzji maszynopis mgr Emilii Chronowskiej-Sioły „Polityka penitencjarna w Polsce – wyzwania i zagrożenia dla funkcjonariuszy i pracowników Służby Więziennej” w całości je spełnia. W związku z tym wnioskuję o dalsze procedowanie nad nadaniem pani mgr Emilii Chronowskiej-Siole stopnia naukowego doktora.